

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

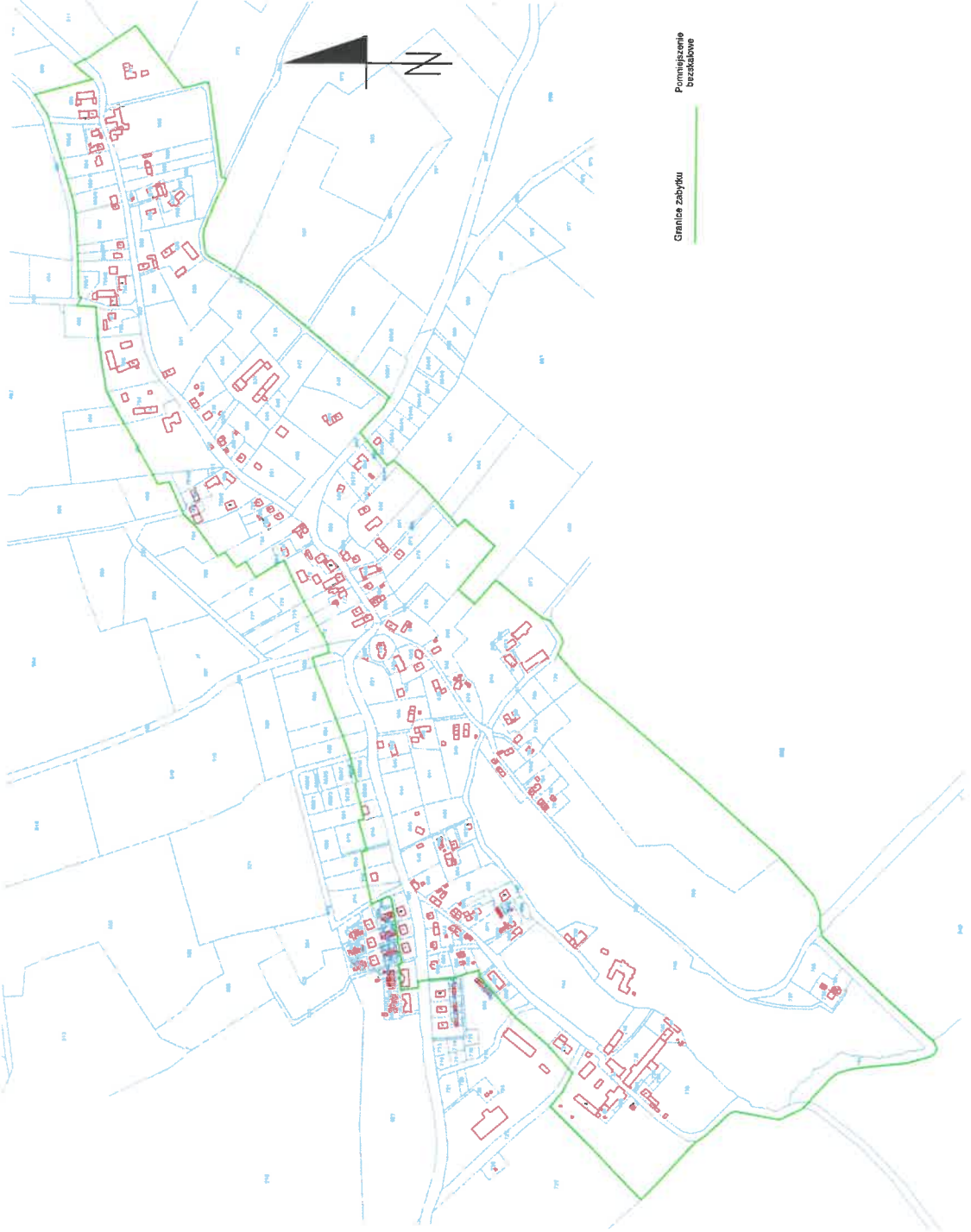
1. Nazwa

**HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY
WSI DOBROCIN**

2. Czas powstania

XIV w.

9. Materiały graficzne

3. Miejscowość

DOBROCIN

4. Adres (ulica, nr posesji)

5. Przynależność administracyjna

województwo: DOLNOŚLĄSKIE

powiat: DZIERŻONIOWSKI

gmina: DZIERŻONIÓW

6. Współrzędne geograficzne

50°43'54"N16°42'06"E

7. Użytkowanie obecne

MIESZKALNE

ROLNICZE

8. Stan zachowania

4

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

NAZWY: *Gytchwini* (1305 r.), *Gutwini villa* (1343 r.), *Güttmannsdorf* (1385 r.), *Güttmannsdorff* (1667 r.), *Güttmannsdorf* (do 1945 r.), *Gniewin* (1945 r.), *Dobrocin* (1947 r.)

HISTORIA:

Dobrocin powstał zapewne na początku XIV w. W tym czasie miejscowość była własnością patrycjuszów wrocławskich. W XIV w. na terenie wsi powstał pierwszy, gotycki kościół. W 1484 r. Dobrocin stał się własnością rodziny von Bock, od której przedstawicielei odkupił ją Friedrich von Hoberg (później von Hochberg). F. A. Zimmermann podaje, że w pierwszej połowie XVII w. miejscowość znów znajdowała się w posiadaniu rodziny von Bock, dla których była ona rodzowym gniazdem. W 1654 r. miejscowe dobra posiadał zaś Hans Moritz von Poser. W 1740 r. Dobrocin był w posiadaniu pana von Falkenhaina. Po jego śmierci, wieś stała się własnością rodziny von Sehr-Thoss, z której wywodziła się żona poprzedniego właściciela. W 1785 r. Dobrocinie wymienia się istnienie dwóch folwarków, kościoła, plebani i szkoły. Wieś zamieszkiwało wówczas 467 osób, w tym 19 kmieci, 44 zagrodników i 11 chałupników. W XVIII w. na terenie wsi wzniesiono drugi kościół – ewangelicki. W 1830 r. Dobrocin liczył 83 domy oraz 666 mieszkańców, w tym 125 katolików. Na terenie wsi znajdował się pałac wraz z parkiem, dwa folwarki, szkoła katolicka, leśniczówka, wiatrak, młyn wodny oraz cegielnia. Duża część mieszkańców trudniła się tkactwem chałupniczym. W tym czasie miejscowy majątek należał do radcy górniczego von Milecky'ego. W 1845 r. dobra były zaś w posiadaniu Alexandra Moritz von Eichborna, natomiast w latach 80. XIX w. stały się własnością Stanisłausa von Seherr-Thossa. Do zakończenia II wojny światowej majątek w Dobrocinie należał do członków rodziny von Portatius. Dobrocin zachował swój historyczny układ ruralistyczny, na który składa się część miejscowości w typie wsi łańcuchowej z zabudową mieszkalno-gospodarczą oraz obszerne zabudowania pałacowo-folwarczne. Po 1945 r. doszło do niewielkich zmian w historycznej zabudowie. W ostatnich latach na terenie Dobrocina pojawia się również nowa zabudowa mieszkalna oraz usługowa, skupiona przede wszystkim w rejonie ul. Kościuszki i ul. Ogrodowej.

Istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, źródła i literatura – załącznik do karty ewidencyjnej nr 1.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

12 czerwiec 2023 r.

mgr Jędrzej Musiał

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 1

1. Miejscowość	DOBROCIN	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	DZIERŻONIÓW	HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WSI DOBROCIN	ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA POSTULATY KONSERWATORSKIE ŹRÓDŁA I LITERATURA
3. Powiat	DZIERŻONIOWSKI		
4. Województwo	DOLNOŚLĄSKIE		

ISTNIEJĄCE ZAGROŻENIA:

- przekształcenia istniejącego układu ruralistycznego wynikające z dużego rozwoju zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz infrastruktury użytkowej;
- modernizacja istniejącej, historycznej zabudowy z wykorzystaniem materiałów i rozwiązań ahistorycznych;
- brak działań zmierzających do zachowania historycznych budynków gospodarczych i ich rozbiórki;
- brak działań związanych z zachowaniem elementów i układu pałacowo-parkowego z folwarkiem.

POSTULATY KONSERWATORSKIE:

- zachowanie charakterystycznych cech układu ruralistycznego objętego ochroną konserwatorską;
- w przypadku nowych inwestycji zachowanie cech typowych architektury regionalnej, tj. bryły, formy elewacji i kształtów dachów, materiałów wykończeniowych;
- modernizacja istniejącej zabudowy mieszkalno-gospodarczej z poszanowaniem substancji zabytkowej, bryły i formy;
- lokowanie nowej zabudowy mieszkalnej w linii zabudowy historycznej;
- zachowanie historycznej zieleni wiejskiej, zwłaszcza elementów dawnego parku pałacowego;
- zachowanie jako dominanty w krajobrazie architektonicznym wsi wieży kościoła św. Apostołów Piotra i Pawła;
- eliminacja elementów ahistorycznych, powstałych po 1945 r. niewpisujących się w historyczny układ ruralistyczny;
- lokowanie nowych obiektów handlowych i usługowych możliwie poza granicami układu ruralistycznego.

ŹRÓDŁA I LITERATURA

- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, Breslau 1830.*
- Knie J., *Alphabetisch-statistisch-topographische Uebersicht der Dörfer, Flecken, Städte und andern Orte der Königl. Preuß. Provinz Schlesien, 1845.*
- *Słownik geografii turystycznej Sudetów, T. 20, Masyw Śnieży, Równina Świdnicka, Kotlina Dzierżoniowska, red. M. Staffa, Wrocław 2005.*
- Zimmermann F. A., *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien, Bd. 5, Brieg 1785.*

Kartografia

- *Messtischblatt Wüstegiersdorf (in Niederschles.) 5364 [alt. 3133], ok. 1934 r.*

12 czerwiec 2023 r.

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

mgr Jędrzej Musiał

